

ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КИТАЮ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Василькова Н., к.е.н., доцент, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

В останні десятиліття Китай, в якому проживає близько 20% населення Землі, став потужним двигуном зростання світового ринку вищої освіти. На сьогодні сформувались певні тренди, пов'язані з інтернаціоналізацією вищої освіти Китаю, знання і розуміння яких є важливим для всіх учасників міжнародного ринку освітніх послуг [4; 1]:

- Китай стає все більш привабливим місцем навчання для іноземних студентів. Інтерес з боку іноземних студентів до навчання в Китаї постійно зростає, а уряд проводить активну політику підтримки університетів країни, аби вони відповідали потребам молодих людей з усього світу;

- значною залишається кількість китайських студентів, які здобувають вищу освіту в інших країнах. У 2014 році серед китайських студентів, які навчались за кордоном, 92% □ на основі самофінансування.

- продовжується зростання спільних міжнародних проектів.

Китайські університети демонструють в останнє десятиліття вражаючі результати, розрив між університетами світового класу і китайськими постійно зменшується. Так, в «QS Рейтингу сильних сторін систем вищої освіти» Китай посів у 2016 році 8 місце з 50, представлених у рейтингу [6]. А відповідно до «QS Міжнародного рейтингу університетів 2016–2017», чотири китайські університети увійшли до групи 100 кращих університетів світу, три з яких – до Топ-50 [7]. Крім того, всі університети Китаю з елітної групи С9 (аналог Ліги Плюща в США) покращили в 2016 році свої позиції в цьому рейтингу.

Успіх китайських університетів не є несподіваним: автори QS рейтингу вважають його результатом постійних і значних стратегічних інвестицій уряду країни в освіту, інновації та реформи, а також національних проектів, таких як 211 та 985, спрямованих на створення в країні університетів світового класу. Проект 211, який було розпочато в 1995 році Міністерством освіти Китаю, покликаний підвищити всі аспекти стандартів у сфері академічних досліджень найкращих університетів країни (в проекті беруть участь 112 університетів, що становить 6% від загальної кількості ВНЗ країни). Додаткове фінансування університетів Китаю було посилено через Проект 985, який було започатковано 1998 року. Даний проект націлений на підтримку кількох елітних університетів для досягнення ними найвищого класу на міжнародному рівні. Спочатку

було виділено два таких університети, надалі до проекту включено ще сім, в результаті було утворено елітну групу з дев'яти університетів, яка отримала назву С9 [3].

Модернізація вищої школи відбувалась на всіх рівнях і включала зміну системи державного управління вищими навчальними закладами, трансформацію менеджменту всередині самих ВНЗ і вдосконалення навчального процесу. У 1995 році держава визначила чотири базові принципи реформування системи вищої освіти: спільний розвиток (співпраця ВНЗ і бізнесу), реструктуризація ВНЗ, укрупнення і кооперація [2].

Якщо порівняти Проекти 211 та 985, то перший з них зосереджений на формуванні елітної системи вищої освіти, а другий – на становленні самих елітних університетів. Обидва проекти фінансуються Міністерством освіти Китаю, відповідними відомствами та місцевою владою [9].

Одним з важливих результатів цілеспрямованого і потужного реформування і модернізації системи вищої освіти Китаю стає експорт освітніх послуг. Національний план з середньо- і довгострокового реформування і розвитку освіти КНР визначає такі стратегічні пріоритети в частині експорту освіти: збільшення числа іноземних студентів; збільшення числа китайських державних стипендій для іноземних студентів; субсидування досліджень, що проводяться в Китаї студентами з країн, що розвиваються; збільшення числа програм вищої освіти, які викладаються іноземними мовами в китайських університетах; підвищення якості освіти; реалізація плану навчання за кордоном китайських громадян за рахунок коштів державного бюджету з метою підвищення міжнародної мобільності студентів. На даний момент Китай приймає менше 10% всіх іноземних студентів у світі. Посилюється державна підтримка елітних університетів: остання ініціатива уряду під назвою «Світовий клас 2.0», анонсована в серпні 2015 року, націлена на покращання результатів дослідницької діяльності дев'яти найбільш рейтингових (група С9) університетів країни, результатом чого має стати посилення їх позицій у світових рейтингах – до 2020 року шість з них мають увійти до групи провідних університетів світу, а до 2030 року деякі з них мають бути серед Топ-15 у світі [8].

Система вищої освіти Китаю, яка охоплює найбільшу кількість вишів у світі, зазнає останніми десятиліттями вражаючої трансформації і модернізації. Інтернаціоналізація університетів КНР посилюється і вступає у нову фазу, спираючись на додаткову підтримку, в тому числі фінансову, з боку уряду. Для України актуальним і цінним може стати глибоке вивчення досвіду довгострокової і цілеспрямованої державної програми розвитку системи вищої освіти Китаю і потужної фінансової підтримки провідних університетів.

Література

1. Краснова Г. Великий китайський поход за іноземними студентами / Г. Краснова, А. Краснова // Независимая газета. 28.10.2015. □ Режим доступу: http://www.ng.ru/nauka/2015-10-28/11_china.html.

2. Соболевская О. Глобализация вузов модернизировала экономику Китая / О. Соболевская // Экспертный сайт IQ.hse.ru (НИУ ВШЭ). 7.05.2014. □ Режим доступа: <https://iq.hse.ru/news/177667585.html>.
3. Bastin M. Chinese colleges climb world rankings / M. Bastin //China Daily, 09.09.2016. □ Available at : http://europe.chinadaily.com.cn/epaper/2016-09/09/content_26745796.htm.
4. Choudaha R. How China plans to become a global force in higher education / R. Choudaha // The Guardian, 12 October 2015. □ Available at : <https://www.theguardian.com/higher-education-network/2015/oct/12/how-china-plans-to-become-a-global-force-in-higher-education>.
5. Neubauer D. The Internationalization of Chinese Higher Education / D. Neubauer, J. Zhang CIQG Publication Series, 2015. □ Available at : <http://www.cheainternational.org/pdf./internationalization%20of%20chinese%20he-ver2.pdf>.
6. QS Higher Education System Strength Rankings 2016. □ Available at : <http://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016#sorting=rank+custom=rank+order=desc+search=>.
7. QS World University Rankings 2016□2017. □ Available at : <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>.
8. Sharma Y. Hubs to take elite universities into world-class club / Y. Sharma // University World News, Issue No. 386, 16 October 2015. □ Available at : <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20151015211423407>.
9. Shen G. Building World-Class Universities in China: From the View of National Strategies. / G. Shen // Global University Network for Innovation, 26/10/2015 □ Available at : <http://www.guninetwork.org/articles/building-world-class-universities-china-view-national-strategy>.